

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

23 януари 2018 година *

„Преюдициално запитване — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Рамково решение 2002/584/ПВР — Европейска заповед за арест — Процедури за предаване между държавите членки — Случаи, при които не се допуска изпълнение — Член 3, точка 3 — Ненавършили пълнолетие лица — Изискване за проверка на минималната възраст за носене на наказателна отговорност или преценка във всеки отделен случай на предвидените в правото на изпълняващата държава членка допълнителни условия за наличието на конкретна възможност за наказателно преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице“

По дело C-367/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд Брюксел, Белгия) с акт от 23 юни 2016 г., постъпил в Съда на 5 юли 2016 г., в рамките на производство по изпълнение на европейска заповед за арест, издадена по отношение на

Dawid Piotrowski

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, А. Tizzano (докладчик), заместник-председател, R. Silva de Lapuerta, М. Ilešič, L. Bay Larsen, J. Malenovský, E. Levits, C.G. Fernlund и C. Vajda, председатели на състави, J.-C. Bonichot, Ал. Арабаджиев, С. Toader, S. Rodin, F. Biltgen и К. Jürimäe, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: М.-А. Gaudissart, заместник-секретар,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 13 юни 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за белгийското правителство, от С. Pochet, L. Van den Broeck, С. Van Lul и N. Cloosen, в качеството на представители,
- за Ирландия, от А. Joyce и J. Quaneу, в качеството на представители, подпомагани от J. Fitzgerald, BL,
- за френското правителство, от D. Colas и R. Coesme, в качеството на представители,

* Език на производството: нидерландски.

- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от L. Ventrella, avvocato dello Stato,
- за полското правителство, от B. Majczyna и J. Sawicka, в качеството на представители,
- за румънското правителство, от R. Mangu, M. Chicu и E. Gane, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от R. Troosters и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 6 септември 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на производство за изпълнение в Белгия на европейска заповед за арест на г-н Dawid Piotrowski, издадена на 17 юли 2014 г. от Sąd Okręgowy w Białymstoku (Окръжен съд Бялосток, Полша).

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 5—7 от Рамково решение 2002/584 гласят:
 - „(5) Целта за превръщане на Съюза в пространство на свобода, сигурност и правосъдие изисква премахване на екстрадицията между държавите членки и заместването ѝ със система за предаване между съдебните органи. Освен това въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. Преобладаващите до момента традиционни отношения на сътрудничество между държавите членки трябва да бъдат заменени от система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, обхващащи едновременно предварителни и окончателни решения в рамките на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.
 - (6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайтъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.
 - (7) Тъй като заместването на системата на многостранна екстрадиция, приета с Конвенцията за екстрадиция от 13 декември 1957 г., не може да се постигне напълно от държавите членки чрез едностранни действия, а поради своя мащаб и въздействие може да се постигне само в

рамките на Съюза[,] Съветът следва да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, посочен в член 2 от Договора за Европейския съюз и член 5 от Договора за създаване на Европейската общност. Съгласно принципа за пропорционалност, така както е определен в последния текст, настоящото рамково решение съдържа необходимото с оглед постигането на тази цел“.

4 Член 3 от Рамковото решение гласи:

„Съдебният орган на държава членка по привеждане на решенията в изпълнение (по-долу „изпълняващ съдебен орган“) отказва да изпълни европейска заповед за арест в следните случаи:

[...]

3. когато лицето, обект на европейска заповед за арест, предвид възрастта си, не е наказателно отговорно за деянията, за които е издадена заповедта за арест[,] съгласно законодателството на изпълняващата държава“.

5 Член 15 от Рамково решение 2002/584 предвижда:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

6 Съображение 8 от Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ L 132, 2016 г., стр. 1), гласи:

„Когато деца са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство или са субект на производство по европейска заповед за арест съгласно Рамково решение [...] 2002/584/ПВР (наричани по-долу „издирвани лица“), държавите членки следва да гарантират, че най-добрият интерес на детето е винаги от първостепенно значение в съответствие с член 24, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-долу „Хартата“)“.

7 Член 1 от тази директива предвижда:

„С настоящата директива се въвеждат общи минимални правила относно някои права на децата, които са:

а) заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство; или

б) субекти на производство по европейска заповед за арест съгласно Рамково решение 2002/584/ПВР [...]“.

8 Съгласно член 3, точка 1 от посочената директива „дете“ означава лице на възраст под 18 години.

- 9 Член 17 от Директива 2016/800 е озаглавен „Производства по европейска заповед за арест“ и предвижда:

„Държавите членки гарантират, че правата по членове 4, 5, 6, 8, 10—15 и 18 се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на деца, които са издирвани лица, след арестуването им в рамките на производство по [е]вропейска заповед за арест в изпълняващата държава членка“.

Белгийското право

- 10 Член 4, точка 3° от *Wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel* (Закон за европейската заповед за арест) от 19 декември 2003 г. (*Belgisch Staatsblad*, 22 декември 2003 г., стр. 60075, наричан по-нататък „Законът за европейската заповед за арест“) гласи, че „[и]зпълнението на европейската заповед за арест се отказва [...], когато предвид възрастта му лицето, обект на тази заповед, все още не е наказателно отговорно съгласно белгийското право за деянията, за които е издадена заповедта за арест“.
- 11 Член 36 от *Wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade* (Закон за закрила на младежта, грижите за ненавършилите пълнолетие извършители на деяния, квалифицирани като престъпление, и обезщетяване на вредите, причинени в резултат от тези деяния) от 8 април 1965 г. (*Belgisch Staatsblad*, 15 април 1965 г., стр. 4014), в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „Законът за закрила на младежта“), гласи:

„Jeugdrechtbank (съд за ненавършили пълнолетие лица) разглежда:

[...]

- 4° исканията на прокуратурата за налагане на мерки на лица, преследвани за квалифицирано като престъпление деяние, което са извършили преди навършване на 18-годишна възраст.

[...]“.

- 12 Член 57bis от този закон предвижда:

„§ 1. Ако лицето, срещу което се води производство пред *jeugdrechtbank* (съд за ненавършили пълнолетие лица) във връзка с квалифицирано като престъпление деяние, е било на най-малко 16 години към момента на извършване на деянието и този съд прецени, че не е подходящо прилагането на настанителна, защитна или възпитателна мярка, той може с мотивирано решение да прекрати производството и да изпрати делото на прокуратурата за образуване на наказателно производство пред специален състав на *jeugdrechtbank* (съд за ненавършили пълнолетие лица), когато делото за съответното престъпление по принцип е подсъдно на изправителен съд, като специалният състав прилага общото наказателно и наказателнопроцесуално право, ако има основание за това, или пред угавен съд, когато делото за съответното престъпление не е сред подсъдните на изправителния съд, като съставът на угавния съд се определя съгласно член 119, втора алинея от Съдебния кодекс, ако има основание за това. Прекратяване на производството пред *jeugdrechtbank* (съд за ненавършили пълнолетие лица) се допуска само ако е изпълнено някое от следните условия:

- спрямо лицето вече са били приложени една или няколко мерки по член 37, параграф 2, 2bis или 2ter или мярка на възстановителното правосъдие съгласно членове 37bis—37quinquies,

- деянието съставлява едно от престъпленията по членове 373, 375, 393—397, 400, 401, 417ter, 417quater и 471—475 от Наказателния кодекс или опит за извършване на някое от престъпленията по членове 393—397 от Наказателния кодекс.

При мотивиране на решението се вземат предвид личността, средата и степента на зрелост на съответното лице.

Тази разпоредба може да се приложи и когато към момента на постановяване на присъдата съответното лице е навършило 18-годишна възраст. В този случай за целите на прилагането на тази глава лицето се приравнява на непълнолетно.

§ 2. Освен доколкото в член 36bis не е предвидено друго, jeugdrechtbank (съд за ненавършили пълнолетие лица) може да прекрати производството по реда на този член само след като изиска извършване на социалното проучване и медицинско-психологическата експертиза, предвидени в член 50, втора алинея.

С медицинско-психологическата експертиза се оценяват обстоятелствата, свързани с личността, средата и степента на зрелост на съответното лице. Видът, честотата и тежестта на деянията, в които е обвинено лицето, се вземат предвид, доколкото са от значение за оценката на личността му. С акт на краля се установяват условията и редът за извършване на медицинско-психологическите експертизи.

Въпреки това:

- 1° jeugdrechtbank (съд за ненавършили пълнолетие лица) може да прекрати производството, без да разполага с доклада от медицинско-психологическата експертиза, ако установи, че съответното лице не се е явило или отказва да съдейства за извършването ѝ;
- 2° jeugdrechtbank (съд за ненавършили пълнолетие лица) може да прекрати производството, без да изиска извършване на социално проучване и медицинско-психологическа експертиза, когато на ненавършило 18-годишна възраст лице с присъда вече е наложена мярка за едно или няколко от престъпленията по членове 323, 373—378, 392—394, 401 и 468—476 от Наказателния кодекс, които лицето е извършило след навършването на 16-годишна възраст, и след първото му осъждане срещу него отново се води наказателно производство за едно или няколко от тези престъпления. Материалите по предходното производство се прилагат към новото дело;
- 3° jeugdrechtbank (съд за ненавършили пълнолетие лица) се произнася по същия ред и условия по исканията за прекратяване на производството по отношение на ненавършило 18-годишна възраст лице, което след навършване на 16-годишна възраст е извършило деяние, квалифицирано като тежко престъпление, наказуемо с най-малко двадесет години лишаване от свобода при строг режим, но по време на производството вече е навършило 18-годишна възраст.

[...]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 13 Г-н Piotrowski е полски гражданин и е роден на 11 август 1993 г. в Лапи (Полша).
- 14 На 17 юли 2014 г. Sąd Okręgowy w Białymstoku (Окръжен съд Бяlistок) издава европейска заповед за арест на г-н Piotrowski, за да бъде предаден на полските органи за целите на изпълнението на наказанията, които са му наложени с две присъди на този съд. Първата

присъда е постановена на 15 септември 2011 г. и с нея той е осъден за кражба на велосипед, като му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца. Втората присъда е постановена на 10 септември 2012 г. и с нея той е осъден за лъжесвидетелстване във връзка с тежко престъпление, като му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от две години и шест месеца.

- 15 С постановление от 6 юни 2016 г. *Onderzoeksrechter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (съдия-следовател към Нидерландскоезичен първоинстанционен съд Брюксел, Белгия) разпорежда г-н *Piotrowski* да бъде задържан с оглед на предаването му на издаващата държава членка, Република Полша, за целите на изпълнението на присъдата от 10 септември 2012 г.
- 16 В това постановление обаче на основание член 4, точка 3° от Закона за европейската заповед за арест съдия-следователят приема, че европейската заповед за арест, издадена от *Sąd Okręgowy w Białymstoku* (Окръжен съд Бялисток), не може да бъде изпълнена в частта, в която се отнася до присъдата от 15 септември 2011 г., тъй като заинтересованото лице е било на 17 години, когато извършва съответното престъпление, а в случая не са изпълнени приложимите в Белгия условия за водене на наказателно производство срещу ненавършило пълнолетие лице, което е било на възраст над 16 години към момента на извършване на деянието.
- 17 На 7 юни 2016 г. *Procureur des Konings* (прокурор, Белгия) подава протест пред *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел, Белгия) срещу посоченото постановление, доколкото с него частично е отказано изпълнение на европейската заповед за арест.
- 18 В това отношение *Procureur des Konings* (прокурорът) изтъква, че съгласно Закона за закрила на младежта, макар възрастта за носене на наказателна отговорност да е 18 години, непълнолетните на възраст над 16 години също могат да носят наказателна отговорност, ако извършеното престъпление е свързано с нарушаване на правилата за движение по пътищата или ако *jeugdrechtbank* (съдът за ненавършили пълнолетие лица) прекрати образуваното пред него производство срещу това лице в случаите и при условията, предвидени в този закон. В този контекст за целите на прилагането на основанието за отказ по член 4, точка 3° от Закона за европейската заповед за арест било достатъчно да се прецени абстрактно критерият за възрастта, над която ненавършилите пълнолетие лица са наказателно отговорни. Следователно не било необходимо да се преценяват конкретно допълнителните условия, които трябва да бъдат изпълнени в съответствие с белгийското право, за да може евентуално да бъде образувано наказателно производство срещу такова ненавършило пълнолетие лице.
- 19 След подадения протест делото във връзка с изпълнението на европейската заповед за арест е разделено на две.
- 20 На 21 юни 2016 г., като се произнася по заповедта за арест в частта ѝ относно присъдата от 10 септември 2012 г., *Raadkamer van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (подготвителен състав на Нидерландскоезичен първоинстанционен съд Брюксел, Белгия) уважава искането за предаване на г-н *Piotrowski* на Република Полша за целите на изпълнението на тази присъда.
- 21 За сметка на това във въззивното дело, свързано с изпълнението на присъдата от 15 септември 2011 г., *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел) приема, че, както поддържа и *Procureur des Konings* (прокурорът), съгласно белгийското право извън случаите на извършване на престъпления, свързани с нарушаване на правилата за движение по пътищата, ненавършилите пълнолетие лица на възраст над 16 години могат да носят наказателна отговорност само ако *jeugdrechtbank* (съд за ненавършили пълнолетие лица) прекрати

образуването пред него производство и изпрати делото на прокуратурата за образуване на наказателно производство пред специален състав на същия съд или пред угавен съд в зависимост от вида на извършеното престъпление.

- 22 По силата на член 57bis, параграф 1 от Закона за закрила на младежта обаче *jeugdrechtbank* (съд за ненавършили пълнолетие лица) може да прекрати образуването пред него производство само ако е изпълнено някое от следните условия: спрямо лицето вече да е била приложена настанителна, защитна или възпитателна мярка или медиационна или помирителна мярка на възстановителното правосъдие или пък деянието му да се състои в извършване или опит за извършване на някое от тежките престъпления по изрично посочените членове от Наказателния кодекс. Освен това същата разпоредба предвижда, че решението за прекратяване на производството трябва да бъде мотивирано с оглед на личността, средата и степента на зрелост на съответното лице. Съгласно член 57bis, параграф 2 от този закон посоченият съд по принцип не може да прекрати производството, преди да изиска извършване на социално проучване и медицинско-психологическа експертиза на лицето.
- 23 В този законодателен контекст *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел) посочва, че практиката на *Hof van Cassatie* (Касационен съд, Белгия) по тълкуването на член 4, точка 3° от Закона за европейската заповед за арест не е еднообразна.
- 24 Всъщност, що се отнася до прилагането на предвиденото в тази разпоредба основание за отказ, с решение от 6 февруари 2013 г. втори състав на френскоезичното отделение на *Hof van Cassatie* (Касационния съд) по същество постановява, че доколкото редът за прекратяване на производството не би могъл да се приложи, когато производството срещу лицето се води от властите на друга държава членка, а не Кралство Белгия, предаването на ненавършило пълнолетие лице в изпълнение на европейска заповед за арест изисква преценка *in concreto* на приложимите условия за водене на наказателно производство или осъждане на това лице в Белгия като изпълняваща държава членка. За сметка на това с решение от 11 юни 2013 г. пленумът на *Hof van Cassatie* (Касационния съд) по същество приема, че като следствие от принципа на взаимно признаване съдът на изпълняващата държава членка не може да обвързва предаването на ненавършило пълнолетие лице, спрямо което е издадена европейска заповед за арест, с някакво специфично решение за прекратяване на производството, а трябва за целите на предаването да се ограничи само с преценка *in abstracto* на критерия за възрастта за носене на наказателна отговорност от това ненавършило пълнолетие лице.
- 25 С оглед на тази неяснота в съдебната практика и на обстоятелството, че основанието за отказ по член 4, точка 3° от Закона за европейската заповед за арест транспонира задължителното основание за отказ по член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584, *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел) намира за необходимо да поиска от Съда да разясни обхвата на тази разпоредба от правото на Съюза, за да се осигури тълкуване на белгийското право в съответствие с текста и целта ѝ.
- 26 При тези обстоятелства *Hof van beroep te Brussel* (Апелативен съд Брюксел) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 3, точка 3 от Рамково решение [2002/584] да се тълкува в смисъл, че предаването на лица е допустимо само ако те се считат за пълнолетни съгласно правото на изпълняващата държава членка, или горепосочената разпоредба разрешава на изпълняващата държава членка да предава и ненавършили пълнолетие лица, които съгласно националните разпоредби стават наказателно отговорни от навършването на определена възраст (и евентуално при изпълнението на други условия)?

- 2) В случай че предаването на ненавършили пълнолетие лица не е забранено от член 3, точка 3 от Рамково решение [2002/584], трябва ли тази разпоредба да се тълкува в смисъл, че:
- а) съществуването на (теоретична) възможност по националното право ненавършилите пълнолетие лица да бъдат наказвани от навършването на определена възраст е достатъчен критерий за допускане на предаването (с други думи, като се извършва проверка *in abstracto* въз основа на критерия възраст, с чието навършване лицето се счита за наказателно отговорно, без да се държи сметка за евентуални допълнителни условия), или
 - б) както принципът на взаимно признаване по член 1, параграф 2 от Рамково решение [2002/584], така и текстът на член 3, точка 3 от това рамково решение допускат извършването на проверка *in concreto* във всеки отделен случай от страна на изпълняващата държава членка, при която по отношение на лицето, чието предаване се иска, може да се изисква да са изпълнени същите условия за носенето на наказателна отговорност, каквито действат по отношение на гражданите на изпълняващата държава членка, с оглед на тяхната възраст към момента на извършване на деянието, вида на престъплението, в което са обвинени, и дори евентуално с оглед на възпитателна мярка, която преди това е наложена по съдебен ред в издаващата държава членка, дори и тези условия да не съществуват в издаващата държава членка?
- 3) В случай че изпълняващата държава членка има право да извърши проверка *in concreto*, следва ли да не се прави разлика между предаване с цел наказателно преследване и предаване с цел изпълнение на наказание, за да се избегне възможността съответното лице да остане ненаказано?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 27 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че изпълняващият съдебен орган трябва да отказва да предава всяко лице, обект на европейска заповед за арест, което не е пълнолетно съгласно правото на изпълняващата държава членка, или само ненавършилите пълнолетие лица, които съгласно това право не са достигнали изискваната възраст, за да са наказателно отговорни за деянията, за които е издадена заповедта за ареста им.
- 28 В това отношение следва да се припомни, че член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 задължава изпълняващия съдебен орган да отказва да изпълни европейската заповед за арест, когато лицето, обект на тази заповед, предвид възрастта си „не е наказателно отговорно за деянията, за които е издадена заповедта за арест[,] съгласно законодателството на изпълняващата държава членка“.
- 29 В този смисъл, видно от текста на член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584, предвиденото в тази разпоредба основание за неизпълнение не се отнася общо до ненавършилите пълнолетие лица, а само до онези от тях, които не са достигнали възрастта, изисквана от правото на изпълняващата държава членка, за да са наказателно отговорни за деянията, за които е издадена заповедта за ареста им.
- 30 Следователно законодателят на Съюза е искал да изключи не предаването на всички ненавършили пълнолетие лица, а само предаването на лицата, които предвид възрастта си изобщо не подлежат на наказателно преследване или осъждане за съответните деяния в

изпълняващата държава членка, като поради липсата на хармонизация в тази област същата държава членка остава компетентна да определи минималната възраст, от която лицата отговарят на условията за носене на наказателна отговорност за такива деяния.

- 31 Оттук следва, че както посочва генералният адвокат в точка 32 от заключението си, член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува с оглед на текста му в смисъл, че по принцип не позволява на изпълняващите съдебни органи да отказват да предават ненавършили пълнолетие лица, спрямо които е издадена европейска заповед за арест и които са достигнали минималната възраст, от която могат да се смятат за наказателно отговорни съгласно правото на изпълняващата държава членка за деянията, за които е издадена заповедта за ареста им.
- 32 Както посочва и генералният адвокат в точка 29 от заключението си, документите от подготвителните работи по приемането на тази разпоредба по-скоро подкрепят това тълкуване.
- 33 Всъщност след предложението на Комисията за рамково решение на Съвета относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (СОМ(2001) 522 окончателен) (ОВ С 332 Е, 2001 г., стр. 305) Европейският парламент в своя доклад от 14 ноември 2001 г., съдържащ проект на законодателна резолюция относно измененията на предложението (A5-0397/2001), предлага в член 30а да се въведе факултативно основание за отказ да се изпълни европейска заповед за арест по отношение на лице, което се смята за ненавършило „възрастта за носене на наказателна отговорност“ съгласно правото на изпълняващата държава членка.
- 34 Явно с това изменение, въз основа на което в крайна сметка в Рамково решение 2002/584 е включено задължителното основание за неизпълнение по член 3, точка 3, Европейският парламент е искал да въведе специфично изключение при прилагането на системата на европейската заповед за арест, целящо да даде възможност да не се допуска предаване не общо на всички ненавършили пълнолетие лица, а само на лицата, които предвид възрастта си изобщо не подлежат на наказателно преследване или осъждане съгласно правото на изпълняващата държава членка за деянията, за които е издадена заповедта за ареста им.
- 35 Накрая, изложеното в точка 31 от настоящото решение тълкуване на член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 намира потвърждение и в нормативния контекст, в който се вписва понастоящем това рамково решение.
- 36 Всъщност в това отношение следва да се констатира, че в частност с цел да се насърчи зачитането на основните права на ненавършилите пълнолетие лица, гарантирани от Хартата и от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., Директива 2016/800 установява, както следва от член 1, буква б) от нея, общи минимални правила относно защитата на процесуалните права на децата, тоест лицата на възраст под 18 години, които са субекти на производство по европейска заповед за арест съгласно Рамково решение 2002/584. По-конкретно, член 17 от тази директива предвижда, че редица права на децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на национални наказателни производства, трябва да се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на деца, за които е издадена такава заповед за арест, след арестуването им в изпълняващата държава членка.
- 37 Тези разпоредби на Директива 2016/800 потвърждават, че правото на Съюза и конкретно Рамково решение 2002/584 по принцип не забраняват на изпълняващите съдебни органи да предават ненавършили пълнолетие лица, които са достигнали възрастта за носене на наказателна отговорност в изпълняващата държава членка. Директивата обаче задължава тези органи при прилагането на Рамковото решение да осигурят на тези лица зачитане на някои специфични процесуални права, гарантирани в рамките на националните наказателни

производства, за да се гарантира, както се посочва в съображение 8 от Директивата, че най-добрият интерес на детето, обект на европейска заповед за арест, винаги ще е от първостепенно значение в съответствие с член 24, параграф 2 от Хартата.

- 38 По всички изложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че изпълняващият съдебен орган трябва да отказва да предава само онези ненавършили пълнолетие лица, обект на европейска заповед за арест, които съгласно правото на изпълняващата държава членка не са достигнали изискваната възраст, за да са наказателно отговорни за деянията, за които е издадена заповедта за ареста им.

По втория въпрос

- 39 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато решава дали да предаде ненавършило пълнолетие лице, обект на европейска заповед за арест, изпълняващият съдебен орган трябва само да провери дали съответното лице е достигнало минималната възраст, за да е наказателно отговорно в изпълняващата държава членка за деянията, за които е издадена заповедта, или трябва да се тълкува в смисъл, че този орган може и да преценява изпълнени ли са в случая допълнителните условия за личностна оценка, с които правото на тази държава членка конкретно обвързва наказателното преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице.
- 40 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ и целите на правната уредба, от която тя е част (вж. по-специално решения от 11 януари 2017 г., Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, т. 32 и от 25 януари 2017 г., Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, т. 30).
- 41 Що се отнася до текста на член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584, следва да се отбележи, че той е формулиран в смисъл, че изпълняващият съдебен орган трябва да отказва да изпълни европейската заповед за арест, когато лицето „предвид възрастта си, не е наказателно отговорно“ съгласно правото на изпълняващата държава членка „за деянията, за които е издадена заповедта за арест“.
- 42 Така от текста на тази разпоредба следва, че за да откаже да предаде ненавършило пълнолетие лице, спрямо което е издадена европейска заповед за арест, изпълняващият съдебен орган трябва само да се увери, че лицето не е достигнало минималната възраст, над която подлежи на наказателно преследване или осъждане съгласно правото на изпълняващата държава членка за същите деяния като тези, за които е издадена европейската заповед за арест.
- 43 Следователно член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 не предвижда възможност за изпълняващия съдебен орган, когато решава дали да предаде съответното лице, да взема предвид и допълнителните условия за личностна оценка, с които правото на неговата държава членка конкретно обвързва евентуалното наказателно преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице, каквито в случая са условията по член 57bis, параграфи 1 и 2 от Закона за закрила на младежта. Задача на издаващия съдебен орган е да приложи специалните правила за наказването на престъпления на ненавършили пълнолетие лица в неговата държава членка.
- 44 При тези условия, доколкото няма изричен текст в този смисъл, формулировката на член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 не позволява да се поддържа тълкуване, съгласно което изпълняващият съдебен орган би трябвало да отказва да предава ненавършили пълнолетие

лица, спрямо които е издадена европейска заповед за арест, въз основа на преценка на индивидуалното положение на лицето и деянията, за които е издадена заповедта за ареста му, в светлината на допълнителните условия за личностна оценка, с които конкретно е обвързана наказателната отговорност на ненавършилите пълнолетие лица за такива деяния в изпълняващата държава членка.

- 45 Както отбелязва генералният адвокат в точка 55 от заключението си, този извод намира подкрепа в контекста и общия разум на тази разпоредба, както и в целите на Рамково решение 2002/584.
- 46 Що се отнася до контекста и общия разум на член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584, следва да се припомни, че както е видно по-конкретно от член 1, параграфи 1 и 2 и от съображения 5 и 7 от Рамковото решение, то има за цел да замести многостранната система за екстрадиция, установена с Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г., със система за предаване между съдебните органи на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване, като тази система е основана на принципа на взаимното признаване (решения от 16 ноември 2010 г., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, т. 35, от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 75 и от 10 ноември 2016 г., Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, т. 25).
- 47 Така в областта, уреждана от Рамково решение 2002/584, принципът за взаимно признаване, който, както следва по-специално от съображение 6 от Рамковото решение, е „крайтъгълният камък“ на съдебното сътрудничество по наказателни дела, намира приложение в член 1, параграф 2 от Рамковото решение, съгласно който държавите членки по принцип са длъжни да изпълнят европейската заповед за арест (решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 79 и цитираната съдебна практика).
- 48 Оттук следва, че изпълняващите съдебни органи по принцип нямат право да отказват да изпълнят такава заповед за арест, освен в случаите, при които не се допуска изпълнение, предвидени в член 3 от Рамково решение 2002/584, или в случаите, при които може да се откаже изпълнение, предвидени в членове 4 и 4а от Рамковото решение. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (вж. в този смисъл решения от 29 юни 2017 г., Porławski, C-579/15, EU:C:2017:503, т. 19 и от 10 август 2017 г., Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 50 и 51).
- 49 Наистина Съдът вече е приел, че при изключителни обстоятелства са възможни ограничения на принципите на взаимно признаване и взаимно доверие между държавите членки. Освен това, както следва от член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, то няма за последица изменение на задължението за спазване на основните права, залегнали в частност в Хартата (вж. в този смисъл решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 82 и 83), а в случая по-конкретно в отнасящия се до правата на детето член 24 от нея, чието спазване е задължително за държавите членки при прилагането на това рамково решение.
- 50 Когато обаче става дума за производство по европейска заповед за арест, гарантирането на тези права е на първо място отговорност на издаващата държава членка, за която следва да се презумира, че зачита правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права (вж. в този смисъл становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 191 и цитираната съдебна практика).
- 51 След тези уточнения следва да се отбележи, от една страна, че като изключение от принципното правило за изпълняване на европейската заповед за арест задължителното основание за неизпълнение по член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 не бива да се тълкува така, че да

се позволи на изпълняващия съдебен орган да отказва да изпълни такава заповед въз основа на анализ, който не е предвиден изрично в тази разпоредба, нито в други норми на това рамково решение, както е анализът, състоящ се в преценка дали в случая са изпълнени допълнителните условия за личностна оценка, с които правото на изпълняващата държава членка конкретно обвързва евентуалното наказателно преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице.

- 52 От друга страна, следва да се констатира, че подобна преценка може да се отнася до обстоятелства, които — както в случая в главното производство — са субективни, например личността, средата и степента на зрелост на съответното ненавършило пълнолетие лице, или пък обективни, например рецидивът и наличието на вече взети мерки за закрила на младежта, което на практика би довело до истинско преразглеждане по същество на анализа, вече направен в постановеното в издаващата държава членка съдебно решение, въз основа на което е издадена европейската заповед за арест. Както обаче отбелязва генералният адвокат в точка 56 от заключението си, такова преразглеждане би нарушило и би лишило от всякакво полезно действие принципа на взаимно признаване, който предполага да е налице взаимно доверие, че всяка от държавите членки приема прилагането на действащото в другите държави членки наказателно право дори когато прилагането на нейното национално право би довело до различен резултат, и следователно не позволява на изпълняващия съдебен орган да замества със своя преценката за наказателната отговорност на издирваното с европейска заповед за арест ненавършило пълнолетие лице, вече направена в издаващата държава членка със съдебното решение, въз основа на което е издадена тази заповед.
- 53 Впрочем подобна възможност би била и несъвместима с целта на Рамково решение 2002/584 за улесняване и ускоряване на съдебното сътрудничество (вж. в този смисъл решения от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 76 и от 25 януари 2017 г., *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, т. 31).
- 54 Всъщност е безспорно, че това рамково решение установява опростена и по-ефикасна процедура между съдебните органи за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица (вж. в този смисъл решения от 28 юни 2012 г., *West*, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, т. 53 и от 16 юли 2015 г., *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, т. 40), която дава възможност, както следва от съображение 5 от Рамковото решение, за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщи на съществуващата преди приемането на решението процедура по екстрадиция (решение от 30 май 2013 г., *F*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, т. 57).
- 55 Такава цел има в частност уредбата на сроковете за приемане на решенията относно европейската заповед за арест (решение от 30 май 2013 г., *F*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, т. 58), които държавите членки са длъжни да спазват (решение от 25 януари 2017 г., *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, т. 32 и цитираната съдебна практика) и чието значение намира израз в редица разпоредби на Рамково решение 2002/584 (решение от 16 юли 2015 г., *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, т. 29 и цитираната съдебна практика).
- 56 Що се отнася конкретно до вземането на решението относно изпълнението на европейската заповед за арест, член 17, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 предвижда, че заповедта следва незабавно да бъде разгледана и изпълнена. В член 17, параграфи 2 и 3 се определят конкретни срокове за приемане на окончателното решение относно изпълнението на посочената заповед съответно от 10 или 60 дни в зависимост от това дали издирваното лице е дало съгласие да бъде предадено. Член 17, параграф 4 предвижда възможност за удължаване на срока с 30 дни само в особени случаи, когато европейската заповед за арест не може да бъде изпълнена в посочените срокове, като изпълняващият съдебен орган трябва незабавно да уведоми за това издаващия съдебен орган и да посочи причините за забавянето. Извън тези

особени случаи, съгласно член 17, параграф 7 от Рамковото решение дадена държава членка може да не спази посочените срокове само при наличието на извънредни обстоятелства, като тя трябва също да уведоми Евроюст и да изложи причините за забавянето.

- 57 За да се опрости и ускори процедурата за предаване при спазване на сроковете по член 17 от Рамково решение 2002/584, в приложението към него е предвиден специален формуляр, който издаващите съдебни органи трябва да попълват с посочване на конкретно изискваната информация.
- 58 Съгласно член 8 от Рамково решение 2002/584 тази информация се отнася в частност до самоличността и гражданството на издирваното лице, доказателствата за влязла в сила присъда, заповед за задържане или друг подлежащ на изпълнение съдебен акт със същата юридическа сила, попадащ в обхвата на членове 1 и 2 от това рамково решение, характера и правната квалификация на престъплението, описанието на обстоятелствата, при които е извършено престъплението, включително времето, мястото и степента на участие на издирваното лице в престъплението, наложеното наказание или предвидените наказания за престъплението в издаващата държава членка, както и, когато е възможно, описанието на други последици от престъплението.
- 59 В този смисъл е видно, че посочената информация е предназначена да осигури минималните формални данни, необходими на изпълняващите съдебни органи, за да могат бързо да се произнесат по европейската заповед за арест, като вземат незабавно решение относно предаването. Формулярът, предвиден в приложението към Рамково решение 2002/584, не съдържа никаква специфична информация, която да позволява на изпълняващите съдебни органи евентуално да преценяват индивидуалното положение на съответното ненавършило пълнолетие лице в светлината на субективни или обективни условия като посочените в член 57bis, параграфи 1 и 2 от Закона за закрила на младежта, с които конкретно е обвързана възможността за наказателно преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице съгласно наказателното право на тяхната държава членка.
- 60 Наистина, както изтъкват в писмените си становища италианското и румънското правителство, ако изпълняващите съдебни органи считат, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземат решение относно предаването, те имат възможността по член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584 да поискат незабавно да им бъде предоставена необходимата допълнителна информация, за да получат други доказателства, представени пред издаващия съдебен орган.
- 61 Следва да се констатира обаче, че използването на тази възможност остава крайна мярка — само за извънредните случаи, в които изпълняващият съдебен орган счита, че не разполага с всички необходими формални данни, за да вземе незабавно решението си относно предаването. При тези условия практиката в държава членка да се преценява индивидуалното положение на ненавършилото пълнолетие лице, спрямо което органите на друга държава членка са издали европейска заповед за арест, би могла да принуди изпълняващия съдебен орган системно да иска допълнителна информация от издаващия съдебен орган, за да може да се увери в изпълнението на допълнителните условия за личностна оценка, конкретно позволяващи наказателно преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице в изпълняващата държава членка, което напълно би лишило от полезно действие целта за опростяване и осигуряване на бързина на предаването.
- 62 По всички изложени съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че когато решава дали да предаде ненавършило пълнолетие лице, обект на европейска заповед за арест, изпълняващият съдебен орган трябва само да провери дали съответното лице е достигнало минималната възраст, за да е наказателно отговорно в изпълняващата държава членка за деянията, за които е издадена

заповедта, без да трябва да взема предвид евентуални допълнителни условия за личностна оценка, с каквито правото на тази държава членка конкретно обвързва наказателното преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице за такива деяния.

По третия въпрос

- 63 Предвид отговора на втория въпрос не е необходимо да се отговаря на третия.

По съдебните разноски

- 64 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., трябва да се тълкува в смисъл, че съдебният орган на изпълняващата държава членка трябва да отказва да предава само онези ненавършили пълнолетие лица, обект на европейска заповед за арест, които съгласно правото на изпълняващата държава членка не са достигнали изискваната възраст, за да са наказателно отговорни за деянията, за които е издадена заповедта за ареста им.
- 2) Член 3, точка 3 от Рамково решение 2002/584, изменено с Рамково решение 2009/299, трябва да се тълкува в смисъл, че когато решава дали да предаде ненавършило пълнолетие лице, обект на европейска заповед за арест, съдебният орган на изпълняващата държава членка трябва само да провери дали съответното лице е достигнало минималната възраст, за да е наказателно отговорно в изпълняващата държава членка за деянията, за които е издадена заповедта, без да трябва да взема предвид евентуални допълнителни условия за личностна оценка, с каквито правото на тази държава членка конкретно обвързва наказателното преследване или осъждане на ненавършило пълнолетие лице за такива деяния.

Подписи